

Gældende fra 31.12-2017

Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter

Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter

Indholdsfortegnelse

Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter	2
1. Indledning.....	3
2. Tilsynsdiamantens pejlemærker	4
2.1. Summen af store eksponeringer under 175 pct.	4
2.2. Udlånsvækst under 20 pct.	4
2.3. Ejendomseksponering under 25 pct.	4
2.4. Funding ratio under 1.....	4
2.5. Likviditetsoverdækningen skal være større end 50 pct.....	5
3. Tilsynsstigen	5
3.1. Reaktionsmuligheder	6
3.1.1 <i>Skærpet overvågning</i>	6
3.1.2 <i>Risikoplysninger og samtidig offentliggørelse af disse</i>	7
3.1.3. <i>Redegørelse og/eller undersøgelse af instituttet</i>	7
3.1.4. <i>FiL § 350 - påbud</i>	8
4. Offentliggørelsesforpligtelser i forbindelse med tilsynsdiamanten	8

1. Indledning

Vejledningen indeholder Finanstilsynets anvisninger på beregning af tilsynsdiamantens pejlemærker med tilhørende grænseværdier.

Endvidere har vejledningen til hensigt at skabe gennemsigtighed i forhold til Finanstilsynets praksis omkring håndhævelsen af tilsynsdiamanten, herunder tilsynspraksis ved overskridelser samt skabe klarhed om institutternes oplysningsforpligtelser.

Erfaringsmæssigt er der en række fællestræk, som karakteriserer pengeinstitutter, der er kommet i problemer under krisen. Kendetegnene er bl.a. høj udlånsvækst på bekostning af kreditkvalitet, for optimistiske vurderinger af kreditrisici (bl.a. i forhold til ejendomseksponeringen) og manglende styring af store eksponeringer. Dette er et mønster, som også er set under tidligere kriser.

Finanstilsynet har derfor opstillet en række pejlemærker for, hvad der som udgangspunkt må anses som værende pengeinstitutvirksomhed med forhøjet risiko – den såkaldte *'tilsynsdiamant'*.

Tilsynsdiamanten fastlægger en række særlige risikoområder med angivne grænseværdier, som instituttet som udgangspunkt bør ligge inden for, jf. figuren nedenfor.

Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter

Grænseværdierne er fastsat således, at de på den ene side skal modvirke overdreven risikopåtagning, og på den anden side skal gøre det muligt for sunde pengeinstitutter at drive profitabel bankvirksomhed og yde den nødvendige kredit til virksomheder og husholdninger.

Vejledningens afsnit 2 opstiller beregningsmetoder indenfor tilsynsdiamantens fem pejlemærker. Afsnit 3 indeholder oplysninger om Finanstilsynets tilsynsstige, og heri en beskri-

velse af Finanstilsynets reaktionsmuligheder i forbindelse med overskridelser. Afsnit 4 dækker institutternes oplysningsforpligtelser.

2. Tilsynsdiamantens pejlemærker

De følgende afsnit 2.1-2.5 opstiller beregningsmetoder indenfor tilsynsdiamantens fem pejlemærker.

2.1. Summen af store eksponeringer under 175 pct.

Tilsynsdiamantens grænseværdi for summen af instituttets 20 største eksponeringer er baseret på eksponeringsværdien, efter der er taget hensyn til virkningen af den kreditrisikoreduktion og de undtagelser mv., der følger af CRR, fjerde del, artikel 387-403¹.

Det betyder, at pejlemærket opgøres med adgang til fradrag for sikkerheder i form af eksempelvis fast ejendom, samt efter nedskrivninger/hensættelser. Endvidere sker følgende nationale korrektioner i opgørelsen:

- Eksponeringer under 3 mio.kr. efter der er taget hensyn til virkningen af kreditrisikoreduktion og undtagelser mv., udelades.
- Eksponeringer mod kreditinstitutter under tilsyn af tilsynsmyndighed i EU udelades.

Summen opgøres i pct. af instituttets egentlige kernekapital (CET1). Tilsynsdiamantens grænseværdi for summen af de 20 største eksponeringer fastsættes til 175 pct. af instituttets egentlige kernekapital.

2.2. Udlånsvækst under 20 pct.

Udlånsvæksten målt år-til-år. Udlånet opgøres eksklusiv repo'er og efter nedskrivninger.

Der anvendes en grænse på under 20 pct. for udlånsvækst.

2.3. Ejendomseksponering under 25 pct.

Ejendomseksponeringen er defineret som den andel af samlet udlån og garantidebitorer, der vedrører brancherne 'fast ejendom' samt 'gennemførelse af byggeprojekter'², der indberettes til Finanstilsynet.

Grænseværdien er 25 pct. og opgøres før nedskrivninger.

2.4. Funding ratio under 1

Funding ratio angiver forholdet mellem udlån – fundingbehovet – og den stabile funding i form af arbejdende kapital fratrukket obligationer med en restløbetid under ét år.

¹ Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter. CRR, fjerde del, artikel 387-403, adresserer store eksponeringer. Beregning af eksponeringers størrelse følger af artikel 390. Begrænsninger for store eksponeringer følger af artikel 395, anerkendelse af kreditrisikoreduktionsteknikker følger af artikel 399, undtagelser følger af artikel 400 etc.

² Gennemførelse af byggeprojekter indgår i branchen 'bygge og anlæg'.

I definitionen af funding-ratio kan lån i Nationalbanken indregnes på lige fod med statsgaranterede obligationsudstedelser med restløbetid over ét år.

Funding ratio defineres som:

$$\frac{\text{Udlån}}{\text{Arbejdende kapital fratrukket obligationer med restløbetid under 1 år}}$$

- Arbejdende kapital består af: Indlån, udstedte obligationer mv., efterstillede kapitalindskud og egenkapital.
- Ind- og udlånsmassen opgøres ekskl. repo'er, dog således, at lån i Nationalbanken med restløbetid over 1 år indgår. Lån defineres som det trukne beløb og ikke som bevilgede lånerammer.
- Grænseværdien er sat til 1, hvorved funding-ratioen skal være mindre end 1.

Pengeinstitutterne skal være opmærksomme på at justere deres funding-ratio i tilfælde, hvor sikkerhedsgrundlaget for lån ikke kan opretholdes, og Nationalbanken som konsekvens kræver et lån nedbragt.

Der anvendes en grænse på under 1 for funding ratio.

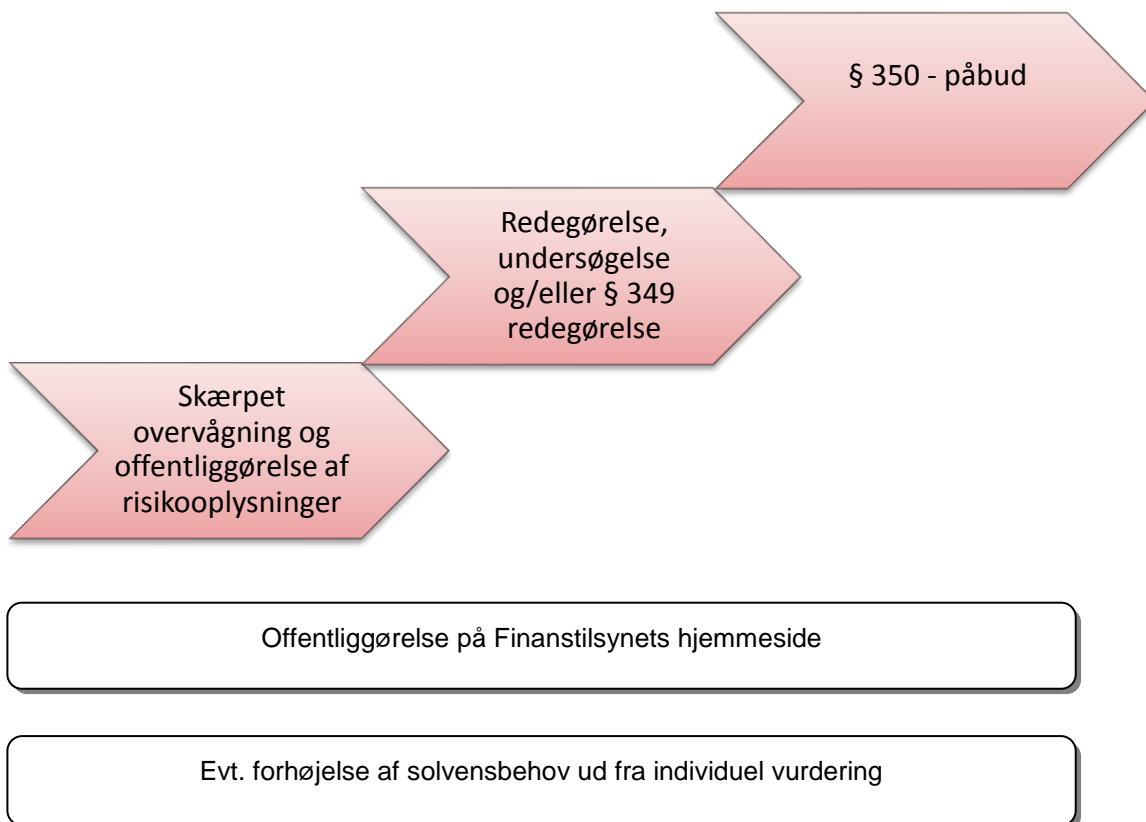
2.5. Likviditetsoverdækningen skal være større end 50 pct.

Likviditetsoverdækningen er den overskydende likviditet efter opfyldelse af lovens minimumskrav (10 % -kravet eller 15 % -kravet i lov om finansiel virksomhed § 152) i procent af lovens minimumskrav.

Der anvendes en grænse på 50 pct. for likviditetsoverdækningen i forhold til lovkravet.

3. Tilsynsstigen

Når tilsynsdiamantens grænseværdier overskrides, vil Finanstilsynet påbegynde en dialog med instituttet herom og foretage evt. tilsynsreaktioner, jf. tilsynsstigen. Tilsynsstigen er illustreret nedenfor. Reaktionsmulighederne er opsat efter hvor indgribende, de er. Finanstilsynet vil ud fra en proportionalitetsvurdering benytte den mindst indgribende reaktion. Tilsynet vil således alene anvende reaktionerne på de højere trin i mere alvorlige situationer, fx ved gentagne overskridelser og ved manglende reaktion fra instituttets side.

3.1. Reaktionsmuligheder

I det følgende gennemgås de reaktionsmuligheder, som tilsynet kan anvende ved en overskridelse af tilsynsdiamantens indhegning. Alle reaktioner baseres på en individuel og konkret vurdering.

3.1.1 Skærpet overvågning

Finanstilsynet har med virkning fra ultimo 2012 indført skærpet overvågning med de institutter, som overskrider en grænseværdi i tilsynsdiamanten.

Skærpet overvågning medfører, at Finanstilsynet kan forlange hyppigere indrapportering på de efter tilsynsdiamanten overskredne grænseværdier. Et institut på skærpet overvågning kan også forvente løbende dialog med Finanstilsynet om, hvordan instituttet forholder sig til overskridelsen af grænseværdierne i tilsynsdiamanten.

Det er vigtigt at sondre mellem skærpet *overvågning* og skærpet *tilsyn*. Skærpet tilsyn medfører ofte, at instituttet er underlagt en ekstra tilsynsaktivitet - typisk en undersøgelse i instituttet - mens den skærpede overvågning er baseret på indrapportering fra instituttet og dialogen herom.

Finanstilsynet vil kunne sætte et institut under skærpet tilsyn ved overskridelse af tilsynsdiamantens grænseværdier, men det vil ikke nødvendigvis være tilfældet.

3.1.2 Risikoplysninger og samtidig offentliggørelse af disse

Finanstilsynet vil foretage en individuel og konkret vurdering af, hvorvidt der skal gives en risikoplysning i de situationer, hvor instituttet overskrider tilsynsdiamantens grænseværdier. Finanstilsynet vil foretage sin vurdering under hensyntagen til fx fusion, opkøb, koncernmæssige forhold samt andre forhold der har betydning for risikobilledet.

Efter § 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen er penge- og realkreditinstitutter forpligtet til at offentliggøre en redegørelse, som bl.a. indeholder Finanstilsynets tilsynsreaktioner i form af risikoplysninger, påtaler og påbud³.

I forhold til tilsynsdiamanten indebærer offentliggørelsesbekendtgørelsen, at instituttet skal offentliggøre risikoplysninger, der efter Finanstilsynets vurdering er af betydning for virksomhedens kunder, indskydere, øvrige kreditorer m.v., jf. § 2, stk. 2.

3.1.3 Redegørelse og/eller undersøgelse af instituttet

Ved det næste trin i tilsynsstigen kan Finanstilsynet anmode pengeinstituttet om at udarbejde en redegørelse om fremadrettede aktiviteter for at undgå en fortsat overskridelse af tilsynsdiamantens grænseværdier.

Finanstilsynet kan desuden påbyde instituttet efter FiL § 349, at virksomhedens ledelse skal lade udarbejde en redegørelse om virksomhedens økonomiske stilling og fremtidsudsigter. Redegørelsen har til formål at uddybe og specificere virksomhedens økonomiske forhold og fremtidsudsigter til brug for såvel virksomhedens ledelse som Finanstilsynets tilsynsvirksomhed.

Finanstilsynet kan påbyde instituttet at udarbejde en § 349 - redegørelse, når der er grund til at antage, at instituttet kan få problemer i fremtiden, men hvor instituttet ikke overtræder lovgivningen. I forhold til tilsynsdiamanten kan påbuddet bl.a. gives, når instituttet gentagne gange ikke har reageret tilstrækkeligt på Finanstilsynets risikoplysninger i forhold til tilsynsdiamanten og efter en konkret vurdering af instituttets økonomiske situation.

Finanstilsynet kan endvidere iværksætte en funktionsundersøgelse af det konkrete risikoområde, hvis det vurderes, at der er områder relateret til tilsynsdiamanten, som ikke er tilstrækkeligt belyst. Vurderingen vil ske på baggrund af redegørelsen fra instituttet og ud fra de rapporter, som Finanstilsynet har modtaget fra instituttet. Efter funktionsundersøgelsen vil Finanstilsynet udarbejde en redegørelse, som instituttet skal offentliggøre, jf. § 2, stk. 1, i offentliggørelsesbekendtgørelsen. Redegørelsen vil indeholde Finanstilsynets vurdering af instituttet, herunder de centrale påbud, påtaler og risikoplysninger, som instituttet har modtaget fra Finanstilsynet.

³ Bekendtgørelse om finansielle virksomheders og investeringsforeningers m.v. pligt til at offentliggøre Finanstilsynets vurdering af virksomheden og investeringsforeningen m.v.

3.1.4. FiL § 350 - påbud

I forhold til tilsynsdiamanten kan Finanstilsynet i sidste ende, baseret på en konkret og individuel vurdering, give instituttet et påbud om fx at nedbringe udlånsvæksten. Hvis instituttet kan dokumentere eller sandsynliggøre at overskridelserne ikke fører til en høj risiko, vil der ikke nødvendigvis blive givet et påbud efter § 350. Påbuddet kan anvendes i de situationer, hvor (1) virksomhedens økonomiske stilling er så forringet, at indskydernes eller investorerens interesser er udsat for fare, eller (2) der er en betydelig risiko for, at virksomhedens økonomiske stilling udvikler sig således, at instituttet mister sin tilladelse.

Et påbud efter § 350 skal konkretiseres så tilstrækkeligt, at ledelsen i instituttet reelt har mulighed for at imødekomme det. Eksempler på påbud efter § 350 kan være:

- Nedjustering af forretningsområder og salg af aktiver.
- Begrænse udvidelse af filialnettet eller lukning af filialer.
- Forbyde eller begrænse visse forretningsområder, produkter eller kundesegmenter.

Instituttet skal som hovedregel offentliggøre påbud efter FiL § 350, hvis det vurderes, at påbuddet har betydning for instituttets kunder, indskydere, øvrige kreditorer eller de finansielle markeder, hvorpå aktierne i instituttet handles, jf. § 2, stk. 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen. Påbud efter § 350 må formodes at have væsentlig betydning for personer i de nævnte grupper, hvorfor instituttet som hovedregel skal offentliggøre påbud givet efter § 350.

4. Offentliggørelsesforpligtelser i forbindelse med tilsynsdiamanten

Institutterne har følgende offentliggørelsesforpligtelser i forbindelse med tilsynsdiamanten:

- Institutterne skal som minimum offentliggøre nøgletalsværdier på de 5 pejlemærker i forbindelse med årsrapporten og halvårsrapporten, jf. § 132b til bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.
- Ved overskridelser, der afstedkommer en tilsynsreaktion, har instituttet pligt til at offentliggøre de påbud, påtaler og risikoplysninger, som efter Finanstilsynets vurdering er af betydning for instituttets kunder, indskydere, øvrige kreditorer m.v., jf. § 2, stk. 2 i offentliggørelsesbekendtgørelsen.